

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 95/2011-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. mája 2011 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosa, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Lubyho v konaní o sťažnosti Ing. M. Š., K., zastúpenej advokátom JUDr. J. H., P., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Kežmarok v konaní vedenom pod. sp. zn. 2 C 84/2006, za účasti Okresného súdu Kežmarok, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. M. Š. na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom

Okresného súdu Kežmarok v konaní vedenom pod sp. zn. 2 C 84/2006 porušené boli.

2. Okresnému súdu Kežmarok prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 2 C 84/2006 konal bez zbytočných prietáhov.

3. Ing. M. Š. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 800 € (slovom osemsto eur), ktoré jej je Okresný súd Kežmarok povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Kežmarok je povinný uhradiť Ing. M. Š. trovy konania v sume 261,82 € (slovom dvestošesťdesiatjeden eur a osemdesiatdva centov) na účet jej právneho zástupcu JUDr. J. H., P., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. januára 2011 doručená sťažnosť Ing. M. Š., K. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. J. H., P., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prerokovanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovoru“) postupom Okresného súdu Kežmarok (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 C 84/2006.

Z obsahu sťažnosti, ako aj z obsahu spisu vyplýva, že okresným súdom je pod sp. zn. 2 C 84/2006 vedené občianskoprávne konanie v právnej veci žalobkyne E. K. (ďalej len „žalobkyňa“) proti sťažovateľke o vrátenie vzájomného plnenia po odstúpení od zmluvy o zhotovení dvojľôžka v sume 9 200 Sk (305,40 €). Návrh na začatie konania bol Okresnému súdu Poprad doručený 3. novembra 2005 a bola mu pridelená sp. zn. 10 C 95/2005.

Sťažovateľka podaním zo 14. júna 2006 vzniesla námietku zaujatosti proti všetkým sudcom Okresného súdu Poprad a zároveň požiadala o oslobodenie od súdnych poplatkov. Okresný súd Poprad nariadil vo veci pojednávanie na 19. jún 2006, ktoré vzhľadom na vznesenú námietku zaujatosti odročil na neurčito s tým, že vec bude po vyjadrení sa konajúcej sudkyne a ostatných sudcov Okresného súdu Poprad predložená na rozhodnutie Krajskému súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“). Dňa 24. augusta 2006 bol spis doručený krajskému súdu na rozhodnutie o námietke zaujatosti; krajský súd o vznesenej námietke zaujatosti rozhodol uznesením z 28. augusta 2006 tak, že vylúčil z prerokovania veci všetkých sudcov Okresného súdu Poprad a prikázal vec na ďalšie konanie a rozhodnutie okresnému súdu. Toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 6. októbra 2006; spis bol okresnému súdu predložený 24. októbra 2006. Po doručení spisu okresnému súdu bola vec pridelená sudkyňi JUDr. I. J. a konanie sa vedie pod sp. zn. 2 C 84/2006.

Okresný súd prvýkrát nariadil pojednávanie vo veci na 11. apríl 2007, na ktorom vykonal dokazovanie výsluchom účastníkov a svedkov a pojednávanie odročil na 30. apríl 2007, ktoré odročil na účely nariadenia znaleckého dokazovania. Rozhodnutie o ustanovení znalca nadobudlo právoplatnosť 21. augusta 2007. Po doručení znaleckého posudku okresnému súdu (1. apríla 2008) a účastníkom konania (v rozpätí od 16. mája do 20. mája 2008) bolo nariadené pojednávanie na 17. február 2009, na ktorom sa uskutočnili výsluchy účastníkov a znalkyne. Pojednávanie bolo odročené na 27. február 2009 pre účely preštudovania znaleckého posudku. Pojednávanie konané 27. februára 2009 bolo odročené na 30. marec 2009; na tomto pojednávaní okresný súd vyhodnotil doterajšie výsledky dokazovania a vec bola odročená na 17. apríl 2009 na účely vyhlásenia rozsudku. Sťažovateľka v tej súvislosti poukazuje na to, že „... *V predmetnej právnej veci bol 1-krát vyneseny rozsudok Okresného súdu Kežmarok č. k. 2 C 84/2006-176 po necelých 3 rokoch (17. 4. 2009), pričom nedošlo k jeho vyhotoveniu a doručeniu v zákonnej trojtýždňovej lehote od odročenia pojednávania na vyhlásenie rozsudku v zmysle § 156 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku v platnom znení. Vzhľadom na dĺžku trvania sporu a dokonca ďalší zbytočný prieťah vo vyhotovovaní meritórneho rozhodnutia som dňa 27. 4.*

2009 podala sťažnosť u predsedu Okresného súdu Kežmarok, ktorú vyhodnotil ako dôvodnú.“.

Proti rozhodnutiu okresného súdu zo 17. apríla 2009 podala sťažovateľka odvolanie (6. mája 2009), o ktorom krajský súd rozhodol uznesením z 15. októbra 2009 tak, že napadnutý rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Uznesenie krajského súdu bolo účastníkom konania doručené 13. novembra 2009. Krajský súd v zrušujúcom uznesení nariadil okresnému súdu vyzvať žalobkyňu na upresnenie petitu a podľa takejto úpravy ďalej konať a vo veci rozhodnúť.

Sťažovateľka v sťažnosti ďalej uvádza, že „... od 13. 11. 2009 do súčasnosti nebol v danej právnej veci vykonaný žiadny úkon v zmysle právneho názoru Krajského súdu v Prešove vysloveného v závere zrušujúceho uznesenia, už viac ako rok je Okresný súd Kežmarok vo veci opätovne nečinný, samotný spor trvá viac ako 5 rokov, z toho viac ako 4 roky na Okresnom súde Kežmarok, dochádza teda k opätovným zbytočným prieťahom v konaní a dôvodná sťažnosť na Okresnom súde Kežmarok nevedla k zabráneniu vzniku ďalších prieťahov v konaní, musím vo veci podať túto ústavnú sťažnosť.“.

Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd o jej sťažnosti náležom takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľky Ing. M. Š., bytom K. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Kežmarok v konaní vedenom pod sp. zn. 2 C 84/2006 porušené bolo.

Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje, aby Okresný súd Kežmarok v právnej veci sp. zn. 2 C 84/2006 konal bez zbytočných prieťahov.

Sťažovateľke Ing. M. Š., bytom K., priznáva finančné zadosťučinenie v sume 2.000,- eur (slovom dvetisíc eur), ktoré jej je Okresný súd Kežmarok povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Okresný súd Kežmarok je povinný uhradiť sťažovateľke Ing. M. Š., bytom K. trovy právneho zastúpenia v sume 261,82 eura (slovom dvestošesťdesiatjeden eur osemdesiatdva

eurocentov) na účet právneho zástupcu JUDr. J. H., Advokátska kancelária so sídlom P., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

Uplatňovanú výšku finančného zadosťučinenia sťažovateľka odôvodňuje tým, „že zbytočne dlho trvajúce nesprávne vedené konanie a chodenie po súdoch je ujmou samou o sebe. Navyše má neželané následky spočívajúce v právnej neistote účastníkov konania spôsobenej neúmerne dlhou dobou rozhodovania súdu, ktorá sa nepriaznivo odrazila na mojom psychickom stave a celkove na zdraví...“.

Súčasťou podania právneho zástupcu sťažovateľky bolo aj vyčíslenie trov právneho zastúpenia. Právny zástupca ich vyčíslil sumou 261,82 €.

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 95/2011-15 zo 17. marca 2011 ju prijal na ďalšie konanie. Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľky a predsedu okresného súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedu okresného súdu zároveň vyzval, aby sa vyjadril k sťažnosti. Právny zástupca sťažovateľky a predseda okresného súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Vyjadrenie predsedu okresného súdu pod sp. zn. 1 Spr.O 168/2011 z 24. februára 2011 bolo ústavnému doručené 28. februára 2011, ktoré doplnil prípisom pod sp. zn. 1 Spr.O z 11. apríla 2011; vo vyjadrení z 24. februára 2011 najmä uviedol:

„Po dôkladnom oboznámení sa s podaním sťažovateľky som v predložennom spise zistil, že okolnosti udávané sťažovateľkou sú bohužiaľ pravdivé.

Je pravdou, že zákonná sudkyňa od uvedenej doby vo veci nekonala, pričom spis referovala až po tom, ako si vyžiadal stanovisko k celej záležitosti Ústavný súd.

Vyššie zistený stav ma vedie k vysloveniu úprimnej ľútosti. Je samozrejmosťou, že táto občiansko-právna vec bude v osobitnej pozornosti vedenia tohto súdu. Rovnako mi je ľúto, že sa nekonalo aj napriek tomu, že vo veci bola podaná aj sťažnosť, ktorú som vybavoval ešte dňa 1. 6. 2009.“

Vzhľadom na oznámenie právneho zástupcu sťažovateľky a predsedu okresného súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa ods.1 sú porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prier'ahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná, čo je v zásade to isté právo, ktoré pre účastníka konania zaručuje čl. 48 ods. 2 ústavy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí aj o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prier'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba

domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (obdobne III. ÚS 127/03, IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Ústavný súd (obdobne ako Európsky súd pre ľudské práva) pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľov.

1. Predmetom posudzovaného konania pred okresným súdom je rozhodovanie o žalobe vo veci „*vrátenia vzájomného plnenia po odstúpení od zmluvy o zhotovení dvojlôžka v sume 9 200 Sk*“. Ústavný súd z obsahu spisu, z vyjadrení sťažovateľky a okresného súdu a nimi predložených na vec sa vzťahujúcich listín nezistil žiadnu skutočnosť svedčiacu o právnej zložitosti veci, a tiež po skutkovej stránke nemožno konštatovať, že v danom prípade ide o vec skutkovo zložitejšiu, vyžadujúcu si vykonanie

obsiahlejšieho dokazovania, ktoré by mohlo spôsobiť predĺženie konania a ospravedlniť aspoň čiastočne jeho doterajšiu dĺžku.

2. Správanie sťažovateľky ako účastníčky konania ústavný súd hodnotí ako aktívne a súčinnosť; sťažovateľka reagovala včas na výzvy okresného súdu, zúčastňovala sa jednotlivých pojednávaní, označovala dôkazy na preukazovanie svojich tvrdení a počas celej doby konania bola zastúpená kvalifikovaným právnym zástupcom. V správaní sťažovateľky teda ústavný súd nezistil žiadne okolnosti, ktoré by bolo možné pripísať na jej ťarchu.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, ktorým ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, bol postup samotného okresného súdu. Ústavný súd hodnotil postup okresného súdu v namietanom konaní od 24. októbra 2006, keď mu bol po predchádzajúcom postúpení veci Okresným súdom Poprad predložený spis (postup Okresného súdu Poprad v predmetnej veci sťažovateľka v petite nenamieta, pozn.).

Ústavný súd ešte pred vyhodnotením postupu okresného súdu v namietanom konaní poukázal na svoju stabilizovanú judikatúru, podľa ktorej zbytočné prietahy v súdnom konaní môžu byť zapríčinené nielen neodôvodnenou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou, príp. nesústredenou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (m. m. II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

Vychádzajúc z obsahu spisu ústavný súd konštatoval, že v období po postúpení veci došlo v postupe okresného súdu v namietanom konaní k viacerým obdobiam aj dlhodobejšej neodôvodnenej nečinnosti okresného súdu; ide najmä o obdobie od 1. apríla 2008, keď bol okresnému súdu doručený znalecký posudok, až do 17. februára 2009, keď sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, a následne v období od 13. novembra 2009, keď bolo účastníkom konania doručené zrušujúce uznesenie krajského súdu, až do podania sťažnosti ústavnému súdu, t. j. do januára 2011. Vzhľadom na dôvody, pre ktoré krajský súd uznesením

z 15. októbra 2009 zrušil rozsudok okresného súdu zo 17. apríla 2009, ústavný súd hodnotí postup okresného súdu v namietanom období do vydania tohto rozsudku aj ako neefektívny.

Na základe uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že neodôvodnenou nečinnosťou, ako aj neefektívnou činnosťou okresného súdu došlo v namietanom konaní k zbytočným priet'ahom, a teda k porušeniu základného práva s'ťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

Vzhľadom na skutočnosť, že namietané konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu ešte právoplatne skončené, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy okresnému súdu prikázal, aby v ďalšom v konaní vedenom pod sp. zn. 2 C 84/2006 konal bez zbytočných priet'ahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa s'ťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť s'ťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

S'ťažovateľka žiadala aj o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v sume 2 000 € z dôvodov uvedených v s'ťažnosti.

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadost'učinenia.

Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Pri určení jeho výšky ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Zohľadňujúc na jednej strane doterajšiu zjavne neprimeranú dĺžku namietaného konania a zbytočné priet'ahy v konaní spôsobené neodôvodnenou nečinnosťou a neefektívnou činnosťou okresného súdu a na druhej strane predovšetkým predmet sporu (*„vrátenie vzájomného plnenia po odstúpení od zmluvy o zhotovení dvojlôžka v sume 9 200 Sk“*), t. j. čo bolo v stávke – „at stake“ pre sťažovateľku (obdobne pozri napr. I. ÚS 70/98, alebo IV. ÚS 132/2010 a tam citovanú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva), ústavný súd dospel k záveru, že priznanie finančného zadost'učinenia v sume 800 € bude v danom prípade primerané konkrétnym okolnostiam prípadu.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. J. H. Ústavný súd pri rozhodovaní o úhrade trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2010, ktorá bola 741 €, keďže išlo o úkony právnej služby vykonané v roku 2011. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a spísanie sťažnosti) podľa § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za každý úkon po 123,50 €, t. j. spolu v sume 247 €, čo spolu s režijným paušálom dvakrát po 7,41 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 261,82 € (bod 4 výroku tohto nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. mája 2011